

Рівненський державний  
гуманітарний університет

# Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів  
здобувачів вищої освіти

№ 7  
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет  
Психолого-природничий факультет**

# **Студентський дайджест**

**збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти**

**Випуск 7**

**Рівне, 2023**

Для успішного спілкування з підлітками необхідно враховувати їхні особливості, бажання належати до групи, емоційний стан, використання соціальних мереж та інші фактори. Варто навчити підлітків вмінню вислуховувати та розуміти інших, дозволяти їм висловлювати свої думки та почуття та навчати ефективному використанню невербальної мови та комунікаційних стратегій.

Також важливо забезпечити підліткам підтримку та можливість звернутись по допомогу у разі потреби. Це може бути підтримка батьків, друзів, вчителів або професійних психологів. Необхідно створювати сприятливі умови для розвитку емоційної стабільності та соціальних навичок у підлітків, що дозволить їм успішно адаптуватись до змін у соціальному середовищі та розвиватись як особистості.

**Висновки.** Отже, психологічні особливості спілкування у підлітковому віці є складними та мають вплив на формування соціальних компетентностей та успішне інтегрування у суспільство. Для розвитку ефективних стратегій соціалізації та розвитку соціальної компетентності у підлітків, важливо враховувати ці психологічні особливості та навчати підлітків навичкам ефективного спілкування та емоційного регулювання.

#### Список використаних джерел

1. Бойко, Л.І. (2015). Психологічні особливості спілкування учнів підліткового віку. *Вісник Прикарпатського університету*. 2015. №9. С. 178-181.
2. Власова, О.В. (2016). Особливості міжособистісного спілкування підлітків. *Педагогіка та психологія професійної освіти*, 2016. №1. С.27-31.
3. Терещенко, О.О. Психологічні особливості спілкування з підлітками. *Наукові записки Кіровоградського національного технічного університету*, 2017. №25. С. 181-185.

УДК 159.922.86-056.49:159.9.07

### МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Горбатюк Олександра, здобувачка ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія» 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Павелків В.Р., доктор психологічних наук, професор

**Постановка проблеми.** Підлітковий вік є періодом інтенсивного фізіологічного та психологічного зростання, коли молоді люди вступають у нову стадію життя. Саме на цьому етапі формуються основи майбутньої особистості, визначаються цінності, норми поведінки та ставлення до оточуючого світу. Однак, підлітки також стикаються з численними викликами та можуть потрапити у ризик девіантної поведінки, яка відхиляється від соціально прийнятих норм.

Девіантна поведінка у підлітковому віці може приймати різні форми, включаючи агресію, вживання наркотиків, алкоголю, сексуальну активність, крадіжки та багато іншого. Ці форми поведінки можуть мати серйозні наслідки для самого підлітка, його родини та суспільства в цілому.

**Мета повідомлення** полягає у висвітленні способів профілактики девіантної поведінки у підлітковому віці.

Як відомо, основою профілактики девіацій є навчання молодої людини розуміти й усвідомлювати, що відбувається з нею та її партнерами у тих чи інших проблемних ситуаціях, які способи реагування вони обирають. Саме знання про себе, розуміння своїх відчуттів, емоцій є запорукою формування адекватних способів взаємодії.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Аналіз наукової літератури засвідчує наявність різних підходів профілактики девіантних форм поведінки підлітків. Інформаційний підхід базується на тому, що відхилення у поведінці підлітків від соціальних норм відбуваються тому, що неповнолітні їх просто не знають. Тому основним напрямом роботи повинно стати інформування неповнолітніх про:

- їхні права й обов'язки, а також вимоги, які висуває суспільство й держава до виконання встановлених для певної вікової групи соціальних норм;
- правові аспекти наслідків поведінки, що відхиляється від норми;
- клініко-біологічні наслідки аномальних звичок;
- шляхи і способи утвердження здорового способу життя.

В основі соціально-профілактичного підходу є виявлення, усунення і нейтралізація причин і умов, які створюють різного роду негативні явища. Він передбачає:

- навчання дітей правилам і нормам гігієни з урахуванням статевовікових особливостей;
- вивчення особливостей фізичного і психічного розвитку дітей у період перебування в дитячій установі;
- аналіз соціально-культурних умов виховання дітей в конкретному мікросоціальному оточенні – в сім'ї, в колі однолітків.

Освітній компонент. Специфічний аспект – мати уявлення про наслідки, до яких приводять ті або інші девіантні відхилення в поведінці і як вони можуть вплинути на життя і долю людини [1].

Однак, ефективна профілактика девіантної поведінки у підлітковому віці може допомогти запобігти небажаним наслідкам та сприяти здоровому фізичному, емоційному та соціальному розвитку молодій людині. Основні стратегії профілактики включають:

1. Сімейна підтримка та комунікація: Здорові сімейні відносини та відкрита, сприяюча спілкування між батьками та підлітками є основою успішної профілактики девіантної поведінки. Батьки повинні бути присутніми у житті своїх дітей, проявляти інтерес до їхніх потреб, проблем та давати їм підтримку у складних ситуаціях.

2. Навчання соціальних навичок та розвиток емоційної інтелігенції: Підлітки повинні бути оснащені необхідними соціальними навичками, які допоможуть їм встановлювати здорові міжособистісні відносини, вирішувати конфлікти та ефективно спілкуватися з іншими людьми. Розвиток емоційної інтелігенції також допомагає підліткам краще розуміти та контролювати свої емоції, що може уникнути небажаної поведінки.

3. Залучення до позитивних суспільних груп: Активна участь у позитивних суспільних групах, таких як спортивні команди, молодіжні організації, художні колективи тощо, надає підліткам можливість встановити соціальні зв'язки, розвивати свої таланти та інтереси, а також формує почуття належності та ідентичності.

4. Просвітницька робота та освіта: Запровадження профілактичних програм та навчальних курсів у школах, які спрямовані на підвищення свідомості підлітків щодо ризиків девіантної поведінки, навчання навичкам прийняття рішень, управління стресом та розвитку позитивної самооцінки.

5. Професійна підтримка та консультування: Доступ до професійної підтримки, такої як психологічна консультація, може бути важливим чинником у профілактиці девіантної поведінки. Психологи та соціальні працівники можуть надати підліткам необхідну допомогу, поради щодо вирішення проблем та навчити ефективним стратегіям управління емоціями та конфліктами.

Методи корекції емоційних станів. Існують два основні способи корекції негативних емоційних станів:

- зменшення їх сили, наприклад, за методикою систематичної десенсибілізації. Десенсибілізація слугує для зниження негативної напруженості, тривожності та боязні страхітливих образів, об'єктів або подій. Техніка десенсибілізації полягає в повторному проживанні лякаючої події на тілесному плані, щоб стерти, витіснити негативне переживання;

- вироблення альтернативних реакцій, наприклад, за допомогою тренінгу релаксації або упевненості. Реакції, не сумісні з тривогою: асертивні реакції (відкритий прийнятний вираз емоцій щодо іншої людини); реакції релаксації; дихальні реакції;

змагальні моторні реакції; приємні емоційні реакції, що виникають в різних життєвих ситуаціях (бесіда); усне або рольове програвання конфліктної ситуації.

Метод систематичної десенсибілізації – метод систематичного поступового зменшення сензитивності (тобто чутливості) індивіда до предметів, подій або людей, що викликають тривожність. Варіант методики – емотивна уява. Тут використовується образ улюбленого героя дитини, її кумира або значущої людини. В цьому образі дитина поступово стикається з ситуаціями і долає їх. Можуть поєднуватися з ігровою терапією, творчим самовираженням (малювання, театралізація), тілесною терапією.

Методи саморегуляції: Ментальна релаксація часто використовується після м'язової релаксації. Вона має на меті уявити конкретну спокійну, приємну сцену. Важливо пояснити клієнтам, що мета навчання релаксації – це розвиток уміння досягати стану, що характеризується емоційним спокоєм. Метод формування стратегії самоконтролю. Для цього підлітка спочатку навчають самоспостереженню за власною поведінкою. Самоспостереження часто здійснюється у формі щоденника.[2]

**Висновки.** Профілактика девіантної поведінки у підлітковому віці є комплексним підходом, який вимагає зусиль не тільки з боку підлітків, але й з боку їхніх родин, шкіл, суспільства в цілому. Забезпечення сприятливих умов для розвитку та надання необхідної підтримки може допомогти підліткам уникнути девіантної поведінки та забезпечити їх здоровий та успішний розвиток у майбутньому.

#### Список використаних джерел

1. Гольдштейн А., Хомик В. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам. Пер. з англ. В. Хомика. Київ : Либідь, 2003. 520 с.
2. Пихтіна Н.П. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки в опорних схемах : навч.-метод. посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 55 с.

УДК: 316.62 : 355.58

### СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ» З ТОЧКИ ЗОРУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Гудовсек Сергій, здобувач ОС «магістр»  
спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

*Науковий керівник: Павелків Роман, доктор психологічних наук, професор*

**Постановка проблеми.** Сучасний світ із кожним роком стає все більш складним та непередбачуваним. Українське суспільство другий рік живе в стані масштабної воєнної агресії, інформаційній війні, у глобальній екологічній кризі; четвертий рік в стані пандемії Covid-19. Тому проблема безпеки людини – одна з актуальних проблем сучасного українського суспільства.

Безпека – це стан стійкого існування (розвитку) об'єкта, при якому вірогідність небажаної зміни яких-небудь параметрів (характеристик) його життєдіяльності (функціонування) невелика, а також існує висока імовірність розвитку, вдосконалення об'єкта та довкілля [7, с. 11].

Безпека – стан діяльності, при якому з певною ймовірністю виключеним є вплив або наявність для людини, суспільства і природи надмірної небезпеки [9, с. 90]. Рівень безпеки та можливість захисту людини залежить від багатьох чинників, серед яких можна виділити два основні: 1) властивості людини та її здатність чинити опір небезпечним явищам та факторам; 2) наявність додаткових штучних елементів захисту, які компенсують недостатність попереднього чинника [2, с. 28]. Отже, науковці надають великого значення діяльній основі людини.

З уваги на глобальні трансформації та нестабільність українського суспільства безпека посідає особливе місце в структурі суспільних цінностей, саме через безпеку реалізуються всі інші людські можливості: на життя, на свободу, на самореалізацію.

## ЗМІСТ

<b>Артемук О.</b> Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
<b>Баранович І.</b> Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
<b>Басалига Т.</b> Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
<b>Болюх Н.</b> Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
<b>Боровець А.</b> Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
<b>Боса-Мірявець М.</b> Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
<b>Босий-Мірявець В.</b> Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
<b>Бугайчук І.</b> Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
<b>Гавін Б.</b> Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
<b>Гонтаренко В.</b> Механізми психологічного захисту дітей.....	28
<b>Гончарук А.</b> Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
<b>Горбатюк О.</b> Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків .....	33
<b>Гудовсек С., Павелків Р.</b> Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
<b>Дем'янюк В.</b> Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
<b>Дивульська К., Юрчук О.</b> Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
<b>Єфімова М.</b> Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
<b>Загородський Д.</b> Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
<b>Каверіна Б.</b> Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
<b>Климчук І.</b> Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
<b>Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С.</b> Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
<b>Ковальчук О., Назарець Л.</b> Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
<b>Коренко Д.</b> Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
<b>Корчака Ф., Корчакова Н.</b> Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді .....	65
<b>Котляр О.</b> Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
<b>Кривко М.</b> Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
<b>Кулакова О.</b> Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
<b>Курята Н.</b> Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
<b>Лаврук Л.</b> Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
<b>Мартюченко К.</b> Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
<b>Мисько Є.</b> Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
<b>Мотруніч І., Юрчук О.</b> Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
<b>Нікішина Д.</b> Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
<b>Оборська А.</b> Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

<b>Павелків В.</b> Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	<b>93</b>
<b>Парчук Т.</b> Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	<b>96</b>
<b>Подлящук О.</b> Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	<b>97</b>
<b>Приступлюк С.</b> Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	<b>101</b>
<b>Пшенична Л.</b> Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	<b>103</b>
<b>Ряба Л.</b> Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	<b>106</b>
<b>Сабат Є.</b> Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	<b>108</b>
<b>Семенюк В.</b> Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	<b>111</b>
<b>Сизов С.</b> Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	<b>112</b>
<b>Стащук А.</b> Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	<b>113</b>
<b>Тарасюк Л.</b> Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	<b>116</b>
<b>Тимчак С.</b> Інформаційна гігієна під час війни.....	<b>118</b>
<b>Ткачук О.</b> Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	<b>120</b>
<b>Українець В.</b> Віра дітей у Збройні Сили України.....	<b>123</b>
<b>Федорович Р., Опанасюк І.</b> Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	<b>125</b>
<b>Холод Ю.</b> Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	<b>127</b>
<b>Хома О.</b> Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	<b>129</b>
<b>Чорноус Я.</b> Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	<b>131</b>
<b>Шевчук В.</b> Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	<b>134</b>
<b>Шепель Т.</b> Проблема емоційного вигорання лікарів.....	<b>137</b>
<b>Шишка А., Юрчук О.</b> Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	<b>139</b>
<b>Яковець О.</b> Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	<b>142</b>
<b>Якубовська М.</b> Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	<b>145</b>
<b>Яремчук Ю.</b> Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	<b>149</b>
<b>Ярмошевич В.</b> Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	<b>150</b>